ROZPRAWY NAUKOWE
Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

2017, 57, 116–125

Paweł Kłusek
UNIWERSYTET WROCŁAWSKI

PRZERWA W WYKONYWANIU ZAWODU FIZJOTERAPEUTY

Zawód fizjoterapeuty został uregulowany w nowej Ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty. Ustanowiono w niej obowiązek poinformowania samorządu zawodowego o zamiarze powrotu do wykonywania zawodu fizjoterapeuty po dłuższej przerwie i obowiązek odbycia dodatkowego szkolenia. Taka regulacja może oddziaływać na swobodę wykonywania zawodu fizjoterapeuty. W związku z tym należy ustalić wpływ powyższych obowiązków na prawo do wykonywania zawodu i zadania organu samorządu zawodowego decydującego o szczegółowych warunkach obowiązkowego szkolenia.

Słowa kluczowe: zawód fizjoterapeuty, prawo do wykonywania zawodu, przerwa w wykonywaniu zawodu, samorząd zawodowy fizjoterapeutów

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Konstytucja…) „Każdemu zapewnia się wolność wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy". Dotyczy to także zawodu fizjoterapeuty, który od niedawna unormowany jest w odrębnej ustawie regulującej zasady wykonywania tej profesji. Wolność wykonywania zawodu nie ma jednak charakteru absolutnego i może być ograniczona w przepisach ustawy (Safjan i Bosek, 2016). W przypadku zawodów medycznych ustawodawca często przewiduje takie ograniczenia w sytuacji długotrwałego niewykonywania zawodu. Nakazuje wówczas osobom, które chcą powrócić do wykonywania swojej profesji, aby poinformowały o tym odpowiednie organy samorządu i odbyły dodatkowe przeszkolenie zawodowe. Podobna regulacja znalazła się w nowej ustawie o zawodzie fizjoterapeuty.

Celem niniejszego artykułu jest zbadanie wpływu wymienionych wyżej nakazów na prawo do wykonywania zawodu fizjoterapeuty. Należy w tym kontekście ustalić, czym jest prawo do wykonywania zawodu i czy z normy nakazującej odbycie dodatkowego przeszkolenia może pośrednio wynikać zakaz korzystania z prawa do wykonywania zawodu. Trzeba też określić, w jaki sposób samorząd zawodowy fizjoterapeutów powinien rozstrzygać o szczegółowych kwestiach dotyczących dodatkowego przeszkolenia i jakie wytyczne w tym zakresie wynikają z treści ustawy.

STATUS PRAWNY ZAWODU FIZJOTERAPEUTY

Zawód fizjoterapeuty został uregulowany w Ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (u.z.f.) (Ustawa z dnia 25 września 2015 r…). Zanim ustawa ta weszła w życie, nie było aktu prawnego, który regulowałby sytuację prawną tej profesji. Wcześniej fizjoterapeutów zaliczano jedynie do osób wykonujących zawód medyczny (Gibiński, b.d.; Gnela i Michałowska, 2015; Paszkowska, 2014). Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności leczniczej (Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r…) za osobę wykonująca zawód medyczny uznaje się „osobę uprawnioną na podstawie odrębnych przepisów do udzielania świadczeń zdrowotnych oraz osobę legitymującą się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny". Nie było jednak przepisu, który wprost zaliczałby fizjoterapeutów do tej grupy zawodów. Sytuacja ta zmieniła się z chwilą wejścia w życie ustawy o zawodzie fizjoterapeuty, ponieważ

w art. 2 tej ustawy stanowi się, że zawód fizjoterapeuty jest samodzielnym zawodem medycznym.

Wydaje się, że fizjoterapeutów można też obecnie zaliczyć do kategorii wolnych zawodów i zawodów zaufania publicznego (Kłusek, 2016). Wynika to z regulacji zawartych w ustawie o zawodzie fizjoterapeuty, które określają cechy tej profesji. Przykładowo można tu przywołać art. 4 u.z.f., który nakazuje wykonywać zawód fizjoterapeuty z należytą starannością i zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz wymienia przykładowe świadczenia zdrowotne udzielane przez fizjoterapeutów, mające często charakter czynności intelektualnych. Ponadto art. 2 u.z.f. jasno stanowi, że jest to zawód samodzielny, co podkreśla osobisty charakter czynności zawodowych fizjoterapeutów. Wykonywanie tego zawodu wymaga także szczególnych kwalifikacji określonych w art. 13 u.z.f. Przepis ten nakazuje m.in. posiadanie odpowiednich kwalifikacji osobistych, polegających na znajomości języka polskiego, dawaniu rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu fizjoterapeuty[1] czy posiadaniu wiedzy teoretycznej potwierdzonej dyplomem ukończenia określonych studiów lub szkoły. Do wykonywania zawodu fizjoterapeuty niezbędne jest także odbycie praktyki zawodowej, co wynika m.in. z treści art. 14 u.z.f. Ustawodawca przewidział też w art. 13 ust. 3 pkt 1 u.z.f. obowiązek złożenia z wynikiem pozytywnym Państwowego Egzaminu Fizjoterapeutycznego, który zgodnie z art. 15 u.z.f. organizuje i przeprowadza Centrum Egzaminów Medycznych. Charakterystyczną cechą zawodu fizjoterapeuty jest także posiadanie samorządu zawodowego, o którym mowa m.in. w art. 3 u.z.f. Do jego zadań należy reprezentacja osób wykonujących zawód fizjoterapeuty oraz sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem tego zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Zgodnie z art. 3 ust. 2 u.z.f. przynależność fizjoterapeutów do tego samorządu jest obowiązkowa[2].

Wymienione wyżej cechy potwierdzają tezę, zgodnie z którą zawód fizjoterapeuty należy zaliczyć do kategorii wolnych zawodów i zawodów zaufania publicznego. Obydwa te pojęcia nie zostały zdefiniowane w polskim systemie prawnym (Grzonka i Kostrubiec, 2007; Jacyszyn, 2015). Z pomocą przychodzi jednak doktryna i orzecznictwo, w których można odnaleźć próby zdefiniowania tych pojęć. W literaturze powszechnie cytowana jest definicja wolnego zawodu zaproponowana przez Wojtczak, która uważa, że jest to „osobiste i samodzielne wykonywanie wewnętrznie spójnego zespołu czynności o charakterze intelektualnym, wymagających wysokich kwalifikacji (wiedzy i praktyki), systematycznie, w zamian za honorarium bezinteresownie ustalone, służące zapewnieniu świadczeń i usług klientom oraz ochronie innych wartości interesu ogólnego, zgodnie z obowiązującymi normami, zasadami etycznymi i deontologicznymi" (Wojtczak, 1997, s. 141; Wojtczak, 1999, s. 112). Natomiast pojęcie zawodu zaufania publicznego zostało objaśnione w wyroku Trybunału Konstytucyjnego (Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2015 r., sygn. akt K19/14). Na podstawie poglądów doktryny i wcześniejszego orzecznictwa Trybunał wymienił konstytutywne cechy zawodu zaufania publicznego. Zaliczył do nich: a) konieczność zapewnienia prawidłowego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu; b) świadczenie usług na rzecz osób fizycznych w sytuacji zagrożenia ich szczególnych dóbr; c) dbałość o interesy klientów; d) posiadanie kwalifikacji osobistych, teoretycznych i praktycznych; e) obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej; f) względną samodzielność w

[1] Zgodnie z art. 13 u.z.f. spełnienie tego kryterium potwierdza w szczególności brak skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz za czyny określone w art. 207 i art. 211 Kodeksu karnego. Użycie sformułowania „w szczególności" oznacza, że o rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu mogą też świadczyć inne przesłanki.

[2] Obowiązkowa przynależność do samorządu zawodowego jest jego konstytutywną cechą i ma na celu zapewnienie sprawowania pieczy nad wykonywaniem zawodu przez wszystkich członków samorządu (Antkowiak, 2012; Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 maja 2001 r., sygn. K 37/00).

wykonywaniu zawodu. W tym miejscu trzeba też przywołać art. 17 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, że dla osób wykonujących zawody zaufania publicznego można tworzyć samorządy zawodowe w formie ustawy.

Podsumowując, można stwierdzić, że wraz z wejściem w życie nowej ustawy o zawodzie fizjoterapeuty zmienił się status tego zawodu. Obecnie jest on bowiem nie tylko zawodem medycznym, ale również profesją posiadającą cechy wolnego zawodu i zawodu zaufania publicznego.

PRAWO DO WYKONYWANIA ZAWODU FIZJOTERAPEUTY

Osoba, która spełniła wymienione w ustawie warunki, może się ubiegać o stwierdzenie prawa do wykonywania zawodu fizjoterapeuty. W tym celu, zgodnie z art. 21 ust. 1 u.z.f., osoba zainteresowana musi złożyć wniosek do Krajowej Rady Fizjoterapeutów (KRF). Następnie KRF w drodze uchwały stwierdza prawo wykonywania zawodu albo odmawia stwierdzenia tego prawa. Taka regulacja pozwala przyjąć, że uchwała KRF ma charakter deklaratoryjny, ponieważ nie przyznaje ona nowego uprawnienia, a jedynie potwierdza, że osoba mająca zamiar wykonywania zawodu fizjoterapeuty spełniła wszystkie wymogi określone w ustawie. Cechą aktów deklaratoryjnych jest bowiem to, że stwierdzają (deklarują) istnienie określonego stosunku prawnego, który powstał wcześniej z mocy obowiązującego prawa (Boć, 2010; Hauser i wsp., 2013a; Wierzbowski, 2011). Jednak w kolejnych przepisach ustawy o zawodzie fizjoterapeuty ustawodawca używa sformułowań: „przyznanie prawa" (art. 22 u.z.f.) oraz „stwierdzenie i przyznanie prawa" (art. 25 u.z.f.). W związku z tym zachodzi pytanie, czy oprócz uchwał deklaratoryjnych, potwierdzających istnienie prawa do wykonywania zawodu, KRF może również wydawać uchwały o charakterze konstytutywnym, przyznające prawo wykonywania zawodu? Podobne wątpliwości występowały w przypadku innych zawodów medycznych (Zielińska, 2014). Przykładowo można tu wskazać art. 5 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r…), w którym stanowi się, że prawo wykonywania zawodu lekarza albo lekarza dentysty przyznaje Okręgowa Rada Lekarska. Pomimo użycia słowa „przyznaje", mogącego świadczyć o konstytutywnym charakterze uchwały Okręgowej Rady Lekarskiej, w doktrynie pojawił się odmienny pogląd, przyznający jej charakter deklaratoryjny (Nesterowicz, 1997). Podobne stanowisko może znaleźć zastosowanie w przypadku fizjoterapeutów, ponieważ w art. 13 ust. 1 u.z.f. ustawodawca wyraźnie stanowi, że prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty przysługuje osobie, która łącznie spełnia warunki wymienione w tym przepisie. Wśród tych warunków nie wymieniono konieczności wydania stosownej uchwały przez KRF. Dlatego też wydaje się, że prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty powstaje z chwilą spełnienia wszystkich warunków wymienionych w art. 13 ust. 1 u.z.f., a nie z chwilą wydania uchwały stwierdzającej lub przyznającej prawo wykonywania zawodu.

Niezależnie od momentu powstania – prawo do wykonywania zawodu fizjoterapeuty upoważnia osobę wykonującą tę profesję do udzielania świadczeń zdrowotnych wymienionych w art. 4 ust. 2 u.z.f. Przepis ten zawiera otwarty katalog świadczeń zdrowotnych, do których zalicza się m.in. diagnostykę funkcjonalną pacjenta; kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie: fizykoterapii, kinezyterapii i masażu; dobieranie wyrobów medycznych i in. Należy jednak pamiętać, że nie każda osoba mająca prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty może udzielać świadczeń zdrowotnych wymienionych w art. 4 ust. 2 u.z.f. w sposób samodzielny. Zgodnie z art. 4 ust. 4 u.z.f. możliwość samodzielnego udzielania świadczeń zdrowotnych uzależniona jest od tytułu zawodowego lub odbytej praktyki. Ze względu na te same kryteria ustawodawca w art. 4 ust. 5 u.z.f. wyłącza prawo niektórych fizjoterapeutów do udzielania określonych świadczeń zdrowotnych. Konsekwencją takich regulacji jest zróżnicowanie zakresu prawa do wykonywania zawodu fizjoterapeuty w zależności od tytułu zawodowego i odbytej praktyki.

Tak rozumiane prawo do wykonywania zawodu może wygasnąć w czterech przypadkach, określonych w art. 26 u.z.f. Należą

do nich: 1) śmierć, 2) zrzeczenie się prawa wykonywania zawodu, 3) prawomocne orzeczenie przez Sąd Dyscyplinarny zakazu wykonywania zawodu, 4) utrata pełnej zdolności do czynności prawnych.

Pierwszy z wymienionych przypadków to najbardziej oczywista przesłanka wygaśnięcia prawa do wykonywania zawodu. Śmierć stwierdzana jest w akcie zgonu, który zgodnie z art. 92 ust. 2 Prawa o aktach stanu cywilnego (Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r…) sporządzany jest na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu. W określonych przypadkach akt zgonu może też zostać wystawiony po przeprowadzeniu sądowego postępowania o stwierdzenie zgonu lub na podstawie postanowienia o uznaniu za zmarłego (Czajkowska, 2015).

Drugim przypadkiem jest zrzeczenie się prawa do wykonywania zawodu. Takie zrzeczenie należy uznać za czynność jednostronną, ponieważ dochodzi do skutku przez złożenie oświadczenia woli jednej strony (Radwański i Olejniczak, 2015). Po złożeniu oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wykonywania zawodu fizjoterapeuty należy w terminie 14 dni poinformować o tym KRF, co wynika z art. 32 w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 19 u.z.f.

Trzeci przypadek dotyczy sytuacji, w której Sąd Dyscyplinarny wydał prawomocne orzeczenie o zakazie wykonywania zawodu fizjoterapeuty. Sąd Dyscyplinarny włączony jest w strukturę Krajowej Izby Fizjoterapeutów (KIF) a jego zadanie, zgodnie z art. 79 u.z.f., polega na rozpatrywaniu spraw dyscyplinarnych wniesionych przez Rzecznika, który także należy do organów KIF. Postępowanie w sprawach dyscyplinarnych ma charakter dwuinstancyjny, co wynika z możliwości złożenia odwołania od orzeczeń Sądu Dyscyplinarnego do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego na podstawie art. 80 pkt 2 u.z.f. Aby orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego powodowało wygaśnięcie prawa do wykonywania zawodu, konieczna jest jego prawomocność, którą należy rozumieć jako niemożność wniesienia środka odwoławczego. W przypadku Wyższego Sądu Dyscyplinarnego art. 119 u.z.f. stanowi, że orzeczenia tego organu są prawomocne z chwilą ich ogłoszenia.

Czwartym przypadkiem wygaśnięcia prawa do wykonywania zawodu jest utrata pełnej zdolności do czynności prawnych, którą zgodnie z art. 11 Kodeksu cywilnego (Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r…) nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletniości. W doktrynie prawniczej zdolność do czynności prawnych rozumiana jest jako możność nabywania praw i obowiązków z zakresu prawa cywilnego na podstawie własnych działań i we własnym imieniu (Ciszewski, 2014). Wygaśnięcie prawa do wykonywania zawodu fizjoterapeuty następuje w przypadku całkowitej lub częściowej utraty zdolności do czynności prawnych. Utrata tej zdolności następuje w wyniku całkowitego lub częściowego ubezwłasnowolnienia, na podstawie art. 13 §1 k.c. i art. 16 §1 k.c., o którym zgodnie z art. 544 §1 k.p.c. (Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r…) orzeka sąd okręgowy.

W przepisach końcowych ustawy o zawodzie fizjoterapeuty ustawodawca przewidział jeszcze jeden przypadek wygaśnięcia prawa do wykonywania zawodu. W art. 143 ust. 1 u.z.f. stanowi się, że osoby spełniające łącznie warunki określone w art. 13 ust. 1–5 u.z.f. stają się fizjoterapeutami w rozumieniu ustawy i przysługuje im prawo wykonywania zawodu. Dodatkowo, zgodnie z art. 143 ust. 3 u.z.f., osoby te mają obowiązek złożenia wniosku o wpis do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą, nie później niż w terminie 30 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o zawodzie fizjoterapeuty – czyli od 31 maja 2016 r. Sankcją za niezłożenie wniosku w przepisanym terminie jest utrata prawa wykonywania zawodu fizjoterapeuty.

Na opisane powyżej prawo do wykonywania zawodu fizjoterapeuty wpływają też inne przepisy u.z.f., które mogą ograniczać jego zakres. Jednym z nich jest art. 11 u.z.f., przewidujący pewne obowiązki w przypadku długotrwałego niewykonywania zawodu.

PRZERWA W WYKONYWANIU ZAWODU

Obowiązki fizjoterapeuty

Zgodnie z art. 11 ust. 1 zd. 1 u.z.f. „Fizjoterapeuta, który nie wykonuje zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat, a zamierza podjąć jego wykonywanie, ma obowiązek zawiadomić o tym Krajową Radę Fizjoterapeutów i odbyć trwające nie dłużej niż 6 miesięcy przeszkolenie pod nadzorem fizjoterapeuty z tytułem magistra i 5-letnim stażem pracy lub z tytułem specjalisty w dziedzinie fizjoterapii, zwanym dalej »opiekunem«". Podobny obowiązek dotyczy przedstawicieli innych zawodów medycznych, takich jak lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki, położne czy farmaceuci[3].

W związku z tym nasuwa się pytanie, czy cytowany przepis ogranicza prawo do wykonywania zawodu fizjoterapeuty. Wydaje się, że z treści art. 11 ust. 1 zd. 1 u.z.f. wynika norma prawna zawierająca dwa nakazy: 1) zawiadomienia KRF o zamiarze ponownego podjęcia wykonywania zawodu i 2) odbycia obowiązkowego szkolenia. Nie ma natomiast wyraźnego zakazu wykonywania zawodu fizjoterapeuty do czasu spełnienia powyższych obowiązków. Gdyby ustawodawca wyraźnie podkreślił, że fizjoterapeuta nie może wykonywać swojego zawodu do czasu dokonania zgłoszenia do KRF i ukończenia dodatkowego szkolenia, wówczas komentowany przepis nie budziłby żadnych wątpliwości co do jego wpływu na prawo do wykonywania zawodu. Jednak w obecnym stanie prawnym można próbować dowodzić, że fizjoterapeuta, który nie wykonywał zawodu przez łączny okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat, nie utracił prawa do wykonywania zawodu i w związku z tym może go podjąć przed dodatkowym szkoleniem lub w trakcie jego odbywania.

Taka interpretacja wydaje się jednak niesłuszna z uwagi na cel wprowadzenia obowiązku odbycia dodatkowego szkolenia i treść innych przepisów ustawy o zawodzie fizjoterapeuty. Zamiarem ustawodawcy było tu niewątpliwie zagwarantowanie wysokiego poziomu usług świadczonych przez osoby wykonujące zawód fizjoterapeuty. Jest bowiem oczywiste, że długotrwałe niewykonywanie czynności zawodowych prowadzi do dezaktualizacji posiadanej wiedzy i utraty umiejętności praktycznych[4].

Należy też podkreślić, że zgodnie z art. 4 ust. 1 u.z.f. fizjoterapeuci muszą wykonywać swój zawód z dbałością o bezpieczeństwo pacjenta i przy wykorzystaniu aktualnej wiedzy medycznej. W przypadku fizjoterapeuty, który nie wykonywał swojego zawodu przez okres ponad 5 lat, zachodzi uzasadnione podejrzenie, że nie posiada on aktualnej wiedzy medycznej. Dlatego wykonywanie przez niego czynności zawodowych może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa pacjenta. Wymóg posiadania aktualnej wiedzy wynika też z art. 6 Kodeksu Etycznego Fizjoterapeuty Rzeczypospolitej Polskiej, w którym stanowi się, że „Obowiązkiem fizjoterapeuty jest stały rozwój zawodowy i osobisty, a jego kwalifikacje powinny wynikać z aktualnego poziomu wiedzy" (Kiebzak i wsp., b.d., s. 2). W związku z powyższym ponowne podjęcie wykonywania zawodu przed ukończeniem szkolenia może zostać uznane za przewinienie zawodowe, zdefiniowane w art. 85 ust. 1 u.z.f. jako naruszenie zasad etyki zawodowej lub przepisów dotyczących wykonywania zawodu.

Zakaz wykonywania zawodu fizjoterapeuty do czasu ukończenia szkolenia może także wynikać z treści art. 22 ust. 4 u.z.f. Ustawodawca przewidział w nim, że do wniosku o stwierdzenie prawa wykonywania zawodu – składanego przez osobę zobowiązaną

[3] Przykładowo art. 17 ustawy o izbach aptekarskich (Ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r…) stanowi, że „Farmaceuta, który nie wykonuje zawodu farmaceuty w aptece przez okres dłuższy niż 5 lat w ciągu ostatnich 6 lat, a zamierza podjąć jego wykonywanie w aptece, ma obowiązek zawiadomić o tym właściwą okręgową radę aptekarską i odbyć przeszkolenie uzupełniające trwające nie dłużej niż 6 miesięcy". Podobny zapis znajduje się w art. 10 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r…) oraz art. 26 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej (Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r…).

[4] Taki argument podniesiono też w uzasadnieniu odbycia dodatkowego szkolenia przez lekarzy (Zielińska, 2014).

do odbycia dodatkowego przeszkolenia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 u.z.f. – należy dołączyć zaświadczenie potwierdzające zakończenie tego przeszkolenia. Oznacza to, że fizjoterapeuta, który nie ukończy szkolenia i nie przedłoży wymaganego zaświadczenia, nie będzie mógł wnioskować o stwierdzenie posiadania prawa do wykonywania zawodu. Taki zapis dowodzi, że intencją prawodawcy było ustanowienie zakazu wykonywania zawodu fizjoterapeuty do czasu odbycia dodatkowego przeszkolenia.

Trzeba jednak zaznaczyć, że fizjoterapeuta, który nie wykonywał zawodu przez czas określony w art. 11 ust. 1 u.z.f., nie traci prawa do jego wykonywania. Prawo do wykonywania zawodu zostaje w tym przypadku jedynie zawieszone do czasu wypełnienia obowiązków, polegających na zawiadomieniu KRF o zamiarze powrotu do wykonywania zawodu i na odbyciu dodatkowego przeszkolenia.

Termin niewykonywania zawodu

Ważną kwestią jest także bieg terminu, po którego upływie powstają obowiązki wymienione w art. 11 ust. 1 u.z.f. Jak już wspomniano, powstają one, jeżeli fizjoterapeuta nie wykonuje zawodu przez łączny okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat. Podobna regulacja dotyczy zawodów farmaceuty, pielęgniarki i położnej. Odmiennie unormowano bieg terminu niewykonywania zawodu przez lekarzy i lekarzy dentystów[5]. W ich sytuacji obowiązek poinformowania okręgowej rady lekarskiej i odbycia szkolenia powstaje, jeżeli lekarz nie wykonuje zawodu przez 5 lat. Ustawodawca nie przewidział tutaj 6-letniego okresu, w którym miałaby zaistnieć przerwa w wykonywaniu zawodu[6].

Inaczej jest w przypadku fizjoterapeutów, ponieważ tutaj łączny czas niewykonywania zawodu należy zawsze rozpatrywać w terminie 6-letnim (ryc. 1). Aby prawidłowo ustalić, czy fizjoterapeuta powinien zaprzestać wykonywania zawodu w celu odbycia dodatkowego szkolenia, należy każdorazowo zbadać, czy w okresie ostatnich 6 lat łączny okres przerwy w wykonywaniu zawodu przekroczył 5 lat. Przykładowo fizjoterapeuta, który zdobył prawo wykonywania zawodu, ale nie zaczął go wykonywać przez równe 5 lat, aby nie być zobowiązanym do odbycia dodatkowego szkolenia, będzie musiał wykonywać swój zawód przez cały kolejny rok. Natomiast w przypadku przekroczenia terminu 5-letniego prawo wykonywania zawodu zostanie zawieszone do czasu wypełnienia obowiązków określonych w art. 11 ust. 1 u.z.f.

Przekroczenie powyższego terminu będzie spowodowane zaprzestaniem wykonywania zawodu fizjoterapeuty. Moment, od którego zaczyna biec termin 5-letni, uzależniony jest od formy, w której fizjoterapeuta wykonywał swoją profesję. Przykładowo, jeżeli fizjoterapeuta wykonywał swój zawód w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, bieg terminu niewykonywania zawodu rozpoczyna się z chwilą zawieszenia działalności gospodarczej lub jej zakończenia (Hauser i wsp., 2013b). W przypadku fizjoterapeuty, który wykonywał swój zawód na podstawie umowy o pracę, przestaje go wykonywać albo z chwilą rozpoczęcia urlopu, albo z chwilą rozwiązania stosunku pracy (Paszkowska, 2016). Jeśli natomiast fizjoterapeuta wykonuje czynności zawodowe na podstawie umowy cywilnoprawnej, zaprzestaje on wykonywania zawodu z momentem rozwiązania stosunku cywilnoprawnego. Można też dowodzić, że zaniechanie czynności zawodowych miało miejsce w innym terminie, ponieważ bieg terminu uzależniony jest od faktycznego zakończenia wykonywania zawodu.

Co ciekawe, przekroczenia terminu 5-letniego nie dopuszczą się fizjoterapeuci, którzy poświęcą się działalności określonej w art. 4 ust. 3 u.z.f. Stanowi on, że „za wykonywanie

[5] Art. 10 ust. 3 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty: „Lekarz posiadający prawo wykonywania zawodu, który nie wykonuje go przez okres dłuższy niż 5 lat, a zamierza podjąć jego wykonywanie, ma obowiązek zawiadomienia o tym właściwej okręgowej rady lekarskiej i odbycia przeszkolenia" (Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r…).

[6] Taka regulacja była powodem wątpliwości dotyczących tego, co przerywa bieg terminu 5-letniego. Ten i wiele innych problemów zostało rozwiązanych poprzez wydanie Stanowiska Nr 82/05/IV Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 4 listopada 2005 r. (Stanowisko…).

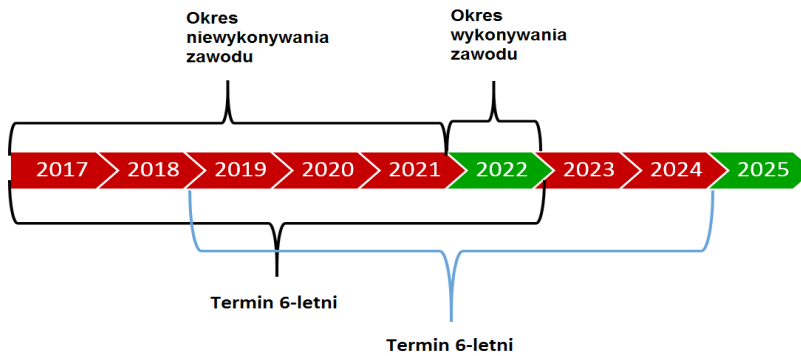

Ryc. 1. Sposób obliczania terminu niewykonywania zawodu

zawodu fizjoterapeuty uważa się również: 1) nauczanie zawodu fizjoterapeuty oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego fizjoterapeutów, 2) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie fizjoterapii, 3) kierowanie pracą zawodową osób wykonujących zawód fizjoterapeuty, 4) zatrudnienie na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowywaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej". Celem tego przepisu jest zagwarantowanie fizjoterapeutom, którzy okresowo podjęli działalność dydaktyczną, naukową czy administracyjną, możliwości powrotu do udzielania świadczeń zdrowotnych bez konieczności odbycia dodatkowego przeszkolenia.

Uchwały Krajowej Rady Fizjoterapeutów

Ważną rolę w organizacji dodatkowego szkolenia odgrywa KRF. Wymóg poinformowania tego organu o zamiarze powrotu do wykonywania zawodu fizjoterapeuty ma na celu realizację obowiązku KRF określonego w art. 11 ust. 2 u.z.f. Zgodnie z nim KRF określi miejsce, czas trwania i program dodatkowego przeszkolenia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 u.z.f. KRF ma w tym zakresie względną dowolność, ponieważ ustawodawca nie reguluje całkowicie, w jaki sposób ma wyglądać dodatkowe szkolenie fizjoterapeuty.

Pewną wskazówkę dotyczącą miejsca takiego szkolenia można znaleźć w art. 11 ust. 1 zd. 2 u.z.f., gdzie ustawodawca przewidział, że „opiekuna" sprawującego nadzór nad szkoleniem wskazuje kierownik podmiotu leczniczego, w którym odbywa się przeszkolenie. Oznacza to, że szkolenie fizjoterapeuty może się odbywać w podmiocie leczniczym, którym – zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o działalności leczniczej – są: 1) przedsiębiorca, 2) samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, 3) niektóre jednostki budżetowe, 4) instytuty badawcze; 5) fundacje i stowarzyszenia, 6) posiadające osobowość prawną jednostki organizacyjne stowarzyszeń, 7) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku państwa do Kościoła katolickiego, innych kościołów i związków wyznaniowych oraz przepisów o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, 8) jednostki wojskowe. Wymienione podmioty traktowane są jak podmioty lecznicze tylko w zakresie prowadzonej przez nie działalności leczniczej (Dercz i Rek, 2014). Zgodnie z art. 11 ust. 3 u.z.f. dodatkowe przeszkolenie może się odbyć także u pracodawcy, który zatrudnia lub ma zamiar zatrudnić fizjoterapeutę. Trzeba jednak pamiętać, że przeszkolenie u pracodawcy musi spełniać warunki określone w art. 11 ust. 1 u.z.f.

KRF określa również czas i program dodatkowego przeszkolenia. Musi przy tym uwzględnić treść art. 11 ust. 1 u.z.f., który przewiduje, że szkolenie nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy. Nie ma natomiast zakazu, aby szkolenie zrealizowano w terminie krótszym. Jeżeli chodzi o program przeszkolenia, KRF zobowiązana jest, na mocy art. 11 ust. 4 u.z.f., do podjęcia ogólnej uchwały

określającej ramowy program przeszkolenia, a także sposób i tryb odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia. Wydając tę uchwałę, KRF musi mieć na uwadze konieczność odnowienia wiedzy i umiejętności praktycznych przez fizjoterapeutów powracających do wykonywania zawodu, jak również czas, w którym fizjoterapeuta nie wykonywał zawodu. Na podstawie ogólnej uchwały i art. 11 ust. 2 u.z.f. KRF określa w sposób indywidualny miejsce, czas i program przeszkolenia dla fizjoterapeuty zgłaszającego zamiar powrotu do wykonywania zawodu.

W art. 11 ust. 2 u.z.f. ustawodawca nie sprecyzował, w jakiej formie KRF decyduje o szczegółowych warunkach dodatkowego przeszkolenia. Jednak na podstawie art. 70 u.z.f.[7] można stwierdzić, że rozstrzygnięcie KRF powinno przyjąć formę uchwały. Fizjoterapeuta planujący powrót do wykonywania zawodu związany jest treścią tej uchwały i nie ma prawa jej zaskarżyć. Wydaje się, że taki stan rzeczy jest bardzo niekorzystny dla fizjoterapeuty, ponieważ obowiązek odbycia dodatkowego przeszkolenia mocno ogranicza jego prawo do wykonywania zawodu. Dlatego należy postulować, aby ustawodawca przyznał fizjoterapeutom możliwość zaskarżenia wiążącej uchwały KRF, określającej czas, miejsce i program przeszkolenia. Podobny postulat sformułowano w stosunku do analogicznej uchwały Okręgowej Rady Lekarskiej, która określa sposób odbycia dodatkowego szkolenia przez lekarzy i lekarzy dentystów (Ogiegło, 2015; Zielińska, 2014).

Kolejnym istotnym problemem jest kwestia odpłatności za przeszkolenie fizjoterapeuty. Nie ma bowiem przepisu, który wskazywałby podmiot zobowiązany do poniesienia kosztów takiego szkolenia. Wątpliwości w tym zakresie nie ma w przypadku zawodów lekarza, lekarza dentysty czy farmaceuty, ponieważ zarówno art. 10 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, jak i art. 17 ust. 4 ustawy o izbach aptekarskich przewidują, że koszty dodatkowego przeszkolenia ponoszą osoby chcące wykonywać te profesje. Natomiast w przypadku pielęgniarek, położnych czy fizjoterapeutów ustawodawca nie uregulował tego problemu.

Zachodzi zatem pytanie, czy kosztami dodatkowego przeszkolenia należy obciążyć samorząd zawodowy czy fizjoterapeutę zobowiązanego do odbycia szkolenia. Kwestia ta może budzić pewne spory, ponieważ przerwa w wykonywaniu zawodu nie zawsze będzie wynikała z winy fizjoterapeuty. Przyczyną takiej przerwy mogą być np. względy rodzinne lub zdrowotne, które zmusiły daną osobę do zaprzestania wykonywania zawodu. W takich przypadkach obciążanie kosztami fizjoterapeuty wydaje się nieuzasadnione. Inaczej będzie w sytuacji, w której przerwa w wykonywaniu zawodu wynika z zaniedbania bądź świadomej decyzji fizjoterapeuty.

Wydaje się, że rozstrzygnięcie w tym zakresie będzie musiała podjąć KRF w uchwale wydanej na podstawie art. 11 ust. 4 u.z.f., określającej ramowy program przeszkolenia, a także sposób i tryb odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia fizjoterapeutów. Podobne rozwiązanie funkcjonuje w przypadku pielęgniarek i położnych, gdzie kwestię odpłatności za dodatkowe przeszkolenie unormowano w ramowym programie przeszkolenia załączonym do Uchwały Nr 135/VI/2013 Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 4 grudnia 2013 r. (Uchwała…). Przewiduje on trzy sposoby finansowania takiego szkolenia. Po pierwsze, koszty przeszkolenia pielęgniarki lub położnej powracającej do pracy po urlopie wychowawczym może pokryć pracodawca, ponieważ zainteresowana cały czas pozostaje w stosunku pracy. Po drugie, w przypadku pielęgniarek i położnych zarejestrowanych w urzędach pracy jako bezrobotne istnieje możliwość ubiegania się o środki finansowe na pokrycie kosztów przeszkolenia. Natomiast w innych przypadkach koszty szkolenia ponosi pielęgniarka lub położna. Powyższa regulacja może stać się wzorem dla KRF, która samodzielnie będzie musiała rozstrzygnąć problem odpłatności za dodatkowe przeszkolenie fizjoterapeutów planujących powrót do wykonywania zawodu.

[7] Art. 70 ust. 1 u.z.f.: „Organy kolegialne KIF podejmują uchwały. Po podjęciu uchwały organy KIF są obowiązane do niezwłocznego sporządzenia jej tekstu na piśmie" (Ustawa z dnia 25 września 2015 r…).

WNIOSKI

Podsumowując, należy stwierdzić, że zgodnie z art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdemu przysługuje prawo wykonywania zawodu. Prawo to może jednak zostać ograniczone przez ustawodawcę, który w przypadku zawodów medycznych przewiduje szczególne wymogi wykonywania tych profesji. Dotyczy to również fizjoterapeutów, których sytuacja została unormowana w Ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty. Reguluje ona wiele kwestii, w tym prawo do wykonywania zawodu fizjoterapeuty i przypadki, w których prawo to wygasa lub zostaje ograniczone.

Przykład takiego ograniczenia stanowi sytuacja, w której fizjoterapeuta nie wykonuje swojego zawodu przez łączny okres ponad 5 lat w okresie ostatnich 6 lat. Wówczas jego prawo do wykonywania zawodu zostaje zawieszone ze względu na konieczność zawiadomienia KRF o chęci powrotu do wykonywania zawodu i odbycia dodatkowego przeszkolenia, o czym mowa w art. 11 ust. 1 u.z.f. Jednocześnie niedopuszczalna wydaje się interpretacja, zgodnie z którą fizjoterapeuta mógłby wykonywać swój zawód przed przeszkoleniem lub w trakcie jego odbywania. Co prawda art. 11 ust. 1 u.z.f. nie przewiduje wprost takiego zakazu, jednak z uwagi na cel ustanowienia obowiązków zawiadomienia KRF i odbycia dodatkowego przeszkolenia należy przyjąć, że prawo do wykonywania zawodu zostaje zawieszone do czasu wypełnienia nałożonych obowiązków. Celem ustawodawcy było bowiem zagwarantowanie, aby fizjoterapeuta udzielał świadczeń zdrowotnych na odpowiednio wysokim poziomie i z wykorzystaniem aktualnej wiedzy medycznej.

W przypadku zawieszenia prawa do wykonywania zawodu fizjoterapeuty ważną rolę odgrywa także KRF, która w formie uchwały musi zadecydować o miejscu, czasie i trybie dodatkowego przeszkolenia. Treść takiej uchwały będzie jednak ograniczona przepisami ustawy o zawodzie fizjoterapeuty, która określa pewne wymogi odnośnie do miejsca i czasu tego przeszkolenia. Dodatkowo KRF zobowiązana jest wydać ogólną uchwałę określającą ramowy program przeszkolenia, a także sposób i tryb odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia fizjoterapeutów. W akcie tym KRF będzie musiała sprecyzować wiele kwestii organizacyjnych dotyczących dodatkowego przeszkolenia, w tym jego odpłatności.

BIBLIOGRAFIA

Antkowiak, P. (2012). *Samorząd zawodowy w Polsce*. Warszawa: Elipsa.

Boć, J. (red.) (2010). *Prawo administracyjne*. Wrocław: Kolonia Limited.

Ciszewski, J. (2014). *Kodeks cywilny. Komentarz*, wyd. 2. Warszawa: LexisNexis.

Czajkowska, A. (2015). *Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem. Przepisy wykonawcze i związkowe oraz wzory dokumentów*. Warszawa: Wolters Kluwer.

Dercz, M., Rek, T. (2014). *Ustawa o działalności leczniczej. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.

Gibiński, M. (b.d.). *Wykonywanie zawodu fizjoterapeuty w Polsce*. Pobrano z: http://www.cdpm.pl/media/1055/prawne-aspekty-wykonywania-zawodu-fizjot.pdf [dostęp: 23.02.2017].

Gnela, B., Michałowska, K. (red.) (2015). *Współczesne wyzwania prawa konsumenckiego*. Warszawa: C.H.Beck.

Grzonka, L., Kostrubiec, J. (2007). Zawód zaufania publicznego. Przyczynek do dyskusji. *Studia Iuridica Lublinensia*, *9*, 25–34.

Hauser, R., Niewiadomski, Z., Wróbel, A. (red.) (2013a). *System Prawa Administracyjnego. Tom 5. Prawne formy działania administracji*. Warszawa: C.H.Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN.

Hauser, R., Niewiadomski, Z., Wróbel, A. (red.) (2013b). *System Prawa Administracyjnego. Tom 8A. Publiczne prawo gospodarcze*. Warszawa: C.H.Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN.

Jacyszyn, J. (2015). „Wolny zawód" – anachronizm czy istotne pojęcie prawne? *Przegląd Prawa Handlowego*, *11*, 14–19.

Kiebzak, W., Gieremek, K., Florczyk, M., Kiljański, M. (b.d.). *Kodeks Etyczny Fizjoterapeuty Rzeczypospolitej Polskiej*. Pobrano z: http://zgptf2.linuxpl.info/files/kodeks.pdf [dostęp: 21.02.2017].

Kłusek, P. (2016). Fizjoterapeuta jako wolny zawód i zawód zaufania publicznego. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, *53*, 44–56.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483.

Nesterowicz, M. (1997). Nowe ustawodawstwo medyczne (osiągnięcia i błędy). *Państwo i Prawo*, *9*, 3–18.
Ogiegło, L. (2015). *Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Komentarz*. Warszawa: C.H.Beck.
Paszkowska, M. (2014). Podstawy prawne rehabilitacji medycznej. *Przegląd Prawa Publicznego*, *5*, 7–24.
Paszkowska, M. (2016). *Prawo dla fizjoterapeutów*. Warszawa: Difin.
Radwański, Z., Olejniczak, A. (2015). *Prawo cywilne – część ogólna*. Warszawa: C.H.Beck.
Safjan, M., Bosek, L. (red.) (2016). *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*. Warszawa: C.H.Beck.
Stanowisko Nr 82/05/IV Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 4 listopada 2005 r.
Uchwała Nr 135/VI/2013 Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 4 grudnia 2013 r.
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 380.
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1822.
Ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1496.
Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 125.
Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1638.
Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1251.
Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 2064.
Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty, t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1994.
Wierzbowski, M. (red.) (2011). *Prawo administracyjne*. Warszawa: LexisNexis.
Wojtczak, K. (1997). Pojęcie wolnego zawodu w świetle prawa. *Studia Prawnicze*, *3–4*, 123–141.
Wojtczak, K. (1999). *Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego*. Poznań: ARS BONI ET AEQUI.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 maja 2001 r., sygn. K 37/00.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2015 r., sygn. akt K19/14.
Zielińska, E. (2014). *Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.

Abstract

A break in practising the profession of a physiotherapist

The physiotherapist profession was regulated in the new Physiotherapist Profession Act of 25th September 2015, establishing the obligation to inform the professional self-government about the intention of returning to the physiotherapist profession after a longer break, as well as the obligation to undergo the additional training. This regulation may influence the freedom of practising the profession of a physiotherapist. Therefore, there is a need to figure out both the influence of the above-mentioned obligations on the right to practise the profession and the duties of the professional self-government entity determining the detailed conditions of due mandatory training.
Key words: physiotherapist profession, right to practise a profession, break in practising a profession, self-government of the physiotherapist profession

Praca wpłynęła do Redakcji: 06.03.2017
Po recenzji: 22.03.2017
Zaakceptowano do druku: 27.03.2017

Adres do korespondencji:
Paweł Kłusek
Instytut Nauk Administracyjnych
Uniwersytet Wrocławski
ul. Uniwersytecka 22/26
54-145 Wrocław
e-mail: pawel.klusek@uwr.edu.pl

Jak cytować:
Kłusek, P. (2017). Przerwa w wykonywaniu zawodu fizjoterapeuty. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, *57*, 116–125.